

Kenmerken van financiële instrumenten en daaraan verbonden specifieke risico's

1. Algemene risico's en kenmerken

Het doel van dit document is u op hoofdlijnen een beeld te geven van de algemene risico's van beleggen en de essentiële kenmerken van financiële instrumenten en de daaraan verbonden risico's. Dit document kan niet alle kenmerken van alle financiële instrumenten en de daaraan verbonden risico's beschrijven. De informatie in dit document is niet op uw persoonlijke situatie toegesneden en geeft geen uitputtende beschrijving van de voor u geldende rechten en plichten aangaande beleggingen in financiële instrumenten. Aan alle vormen van beleggen zijn risico's verbonden.

BeSmart wijst erop dat de beleggingen in financiële instrumenten bijzondere risico's met zich meebrengen vanwege hun specifieke kenmerken. Deze risico's zijn afhankelijk van de aard van de belegging. Meestal geldt dat een belegging met een hoger verwacht rendement grotere risico's met zich mee brengt. In het geval voor u wordt gehandeld in effecten die hieronder niet zijn beschreven, kunnen wij u op uw verzoek schriftelijk op de hoogte stellen van de kenmerken van deze effecten en de daaraan verbonden specifieke risico's. BeSmart raadt u aan om gebruik te maken van de informatie die middels de Essentiële Beleggersinformatie, prospectussen, jaarrekeningen, berichten over corporate actions enzovoorts beschikbaar komen. Met behulp van deze informatie zou u het risico van het financiële instrument kunnen beoordelen in relatie tot uw persoonlijke financiële situatie om hiermee vervolgens een afweging te maken voor uw beleggingsbeslissingen.

2. Belangrijke risico's

De belangrijkste risico's bij beleggen zijn:

Koersrisico

Koersrisico is het risico dat een belegger loopt dat de koers van het effect daalt waardoor hij verlies lijdt. De negatieve koersontwikkeling hoeft niet alleen bepaald te worden door negatieve ontwikkelingen bij het betreffende effect, maar kan ook beïnvloed worden door het algemene marktsentiment. Specifiek koersrisico kan worden verminderd door beleggingen zeer breed te spreiden, waardoor men vrijwel alleen nog het marktrisico loopt.

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat de gehele markt daalt, waardoor de waarde van de totale effectenportefeuille daalt. Dit wordt vaak het marktsentiment genoemd of de volatiliteit van de markt.

Valutarisico

Voor beleggers in de eurozone betreft het valutarisico het risico bij beleggingen genoteerd in buitenlandse valuta. Schommelingen in deze valuta kunnen het rendement beïnvloeden. Ook Eurogenoteerde beleggingen kunnen indirect last hebben van valutarisico als de ondernemingen belangen heeft of omzet behaalt in landen buiten de eurozone.

Debiteurenrisico

Het debiteurenrisico is het risico dat een debiteur niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. In geval van een obligatie betreft dit vaak de rente- en aflossingsverplichting. Hoe hoger het debiteurenrisico (een lage kredietwaardigheid of creditrating), hoe hoger de rentevergoeding op de obligatie zal zijn.

Renterisico

Het risico van veranderingen van de rente in de markt. Deze veranderingen hebben invloed op zowel obligaties als aandelen. Bestaande obligaties zullen in koers dalen. Hierdoor zal het rendement van deze obligaties hetzelfde zijn als dat van een nieuwe obligatie die wordt uitgegeven op de primaire markt tegen de nieuwe hogere rente. Ook op aandelen heeft de rentestijging vaak een negatief effect, omdat bedrijven meer rente moeten betalen op leningen/investeringen.

3. Risico's en kenmerken per beleggingsinstrument

ETF's (Exchange Traded Fund)

ETF staat voor Exchange Traded Fund en wordt in de volksmond ook wel tracker genoemd. Een ETF is een beleggingsfonds die als doel heeft het volgen van een bepaalde beursindex. Een index is een samenstelling van een mandje effecten en dient als graadmeter voor de ontwikkelingen van de markt. Met de aankoop van een ETF, koopt u dus de gehele index in dezelfde verhouding en volgt u de koersontwikkeling hiervan op de voet. Er zijn ETF's te koop op verschillende aandelenindices (o.a. wereldwijd, regionaal, landen, opkomende markten, sectoren, midcap/smallcap en beleggingsstijlen), maar er zijn ook ETF's verkrijgbaar in obligaties (o.a. staatsobligaties, bedrijfsobligaties, convertible, high yield) en op alternatieve beleggingen (grondstoffen, private equity, hedgefondsen).

Het risico van een ETF is sterk afhankelijk van de doelstelling die de ETF heeft. U zult vooraf een inschatting moeten maken over de risico's van een ETF alvorens u daarin belegt. Indien men een ETF koopt in een bepaalde regio of in een bepaalde sector dan is deze ETF gevoelig voor de ontwikkeling in deze regio of deze sector. Indien een ETF genoteerd is in een bepaalde valuta (of deze valuta heeft als basisvaluta) kan de waardeontwikkeling van deze valuta-involed hebben op het rendement. Dit kan zowel positief als negatief zijn. Er zijn ook ETF's die het valutarisico afdekken. Nadere informatie over een specifieke ETF kunt u terugvinden in het document 'Essentiële Beleggersinformatie'. De Essentiële Beleggersinformatie beschrijft op beknopte wijze en in niet-technische woorden de beleggingspropositie die de ETF aan de belegger

aanbiedt. Alle gereguleerde ETF's in Nederland moeten de Essentiële Beleggersinformatie beschikbaar hebben.

ETF's kennen twee verschillende replicatiemethodes; fysieke replicatie of synthetische replicatie. Een ETF met een fysieke structuur zou beschouwd kunnen worden als een open end beleggingsfonds waarin de aandelen van een index in een gelijke verhouding (fysiek) zijn opgenomen. Een ETF met een synthetische structuur kan beschouwd worden als een beleggingsfonds dat middels een derivatenconstructie (juridisch contract of (OTC) derivaat) een bepaalde index nabootst.

ETF's combineren de voordelen van aandelen met die van een beleggingsfonds, omdat ze wel de spreiding bieden die een beleggingsfonds biedt, maar in tegenstelling tot beleggingsfondsen (en net als aandelen) de hele dag verhandelbaar zijn. Een ETF probeert zo nauwkeurig mogelijk dezelfde onderliggende waarde en weging als de index waar de ETF betrekking op heeft aan te houden. De risico's zijn bij ETF's kleiner dan bij aandelen aangezien de ETF een index volgt en niet één bepaald aandeel. Indien de koers van de index daalt, zal de koers van een ETF die de index volgt ook dalen. In principe zijn de risico's van ETF's gelijk aan de risico's van de onderliggende waarden waarin belegd wordt (de risico's van een fysieke ETF op de AEX zijn gelijk aan de risico's van een rechtstreekse belegging in de AEX). Hierop zijn twee uitzonderingen: (i) Bij synthetische ETF's bestaat een zogenaamd tegenpartij risico. Op het moment dat de partij die zich via de swapconstructie verplicht heeft de performance van de te volgende index te leveren failliet zou gaan, zou de waarde van de ETF flink kunnen dalen. Dit risico zou eventueel beperkt kunnen worden door het onderpand dat al dan niet bedongen is als onderdeel van de swapconstructie. (ii) Het uitlenen van effecten. Fondsmanagers kunnen de financiële instrumenten verbonden aan de fysieke ETF's (onderliggende waarden) uitlenen aan derden. De (leen)opbrengst die hier tegenover staat wordt vaak gedeeld tussen fondsmanager en belegger, maar het risico dat hiermee gepaard gaat, komt volledig voor rekening van de belegger. Net als bij de synthetische variant kan het risico worden beperkt door het bedingen van een onderpand, maar dat neemt het risico van eventuele waardevermindering van de ETF niet weg. Bovengenoemde risico's gelden overigens ook voor de meeste beleggingsfondsen aangezien die bijna allemaal de mogelijkheid hebben om met synthetische constructies te werken en/of effecten uit te lenen.

Er is geen garantie dat het rendement van de markt exact wordt behaald. De tracking error is de mate van afwijking tussen het rendement van een ETF en dat van de markt. Dit verschil in rendement kan ontstaan door de kosten van een ETF, de liquiditeit, het wel of niet uitlenen van de onderliggende effecten door de ETF, het aanhouden van cash of het dividendbeleid. De liquiditeit van een ETF kan invloed hebben op de totale kosten en daarmee het rendement van een ETF. Over het algemeen hebben ETF's met meer beheerd vermogen een groter dagelijks handelsvolume en een lagere bied/laat spread (gunstigere aan – en verkoopprijs). Dividenden wordt soms belast door buitenlandse belastingdiensten en kan niet altijd worden teruggevorderd, waardoor het dividend slechts gedeeltelijk kan worden doorgegeven.

Het grote verschil met beleggingsfondsen is dat de meeste beleggingsfondsen trachten de markt die zij volgen (de benchmark) te verslaan. Door een specifiek gekozen beleggingsstrategie of bepaalde beleggingen een onder- of overweging te geven

probeert de fondsmanager een beter resultaat te halen dan de benchmark. Deze manier van beleggen wordt vaak aangeduid als actief beleggen. De meeste beleggingsfondsen zijn actieve beleggers. ETF's volgen juist de index. Het rendement komt hierdoor zeer dicht in de buurt van het rendement van de index. Beleggen in ETF's wordt ook wel passief beleggen of indexbeleggen genoemd.

Beleggingsfondsen

Door te beleggen in een beleggingsfonds kunt u een spreiding van uw beleggingsportefeuille bereiken die anders slechts met een aanzienlijk groter vermogen te bereiken valt. Met behulp van een beleggingsfonds heeft u tevens de mogelijkheid om in financiële instrumenten te beleggen die voor de particuliere beleggers doorgaans niet beschikbaar zijn. De wijze waarop de fondsbeheerder de beleggingsportefeuille samenstelt staat uitgebreid beschreven in het desbetreffende prospectus. De fondsbeheerder van een beleggingsfonds stelt een portefeuille samen binnen een vooraf vastgestelde verdeling over de verschillende beleggingscategorieën zoals liquide middelen, aandelen, obligaties, vastgoed en grondstoffen.

Het aanbieden van beleggingsfondsen komt tot stand via een gereguleerde beurs en buiten de beurs om. Dit onderscheid wordt aangeduid als beursgenoteerde en niet beursgenoteerde beleggingsfondsen. Daarnaast kan onderscheid worden gemaakt in open-end- en closed-end beleggingsfondsen. Een open-end beleggingsfonds heeft de mogelijkheid om nieuwe aandelen uit te geven op het moment dat er nieuw geld in het beleggingsfonds stroomt. De waarde van een open-end beleggingsfonds handelt rondom de intrinsieke waarde. Een closed-end beleggingsfonds heeft niet de mogelijkheid om nieuwe aandelen uit te geven waardoor de koers afhangt van de vraag en het aanbod op de financiële markt. Voor closed-end beleggingsfondsen is het van belang om gebruik te maken van limiet-orders. Hierdoor wordt voorkomen dat er een transactie tot stand komt tegen een onverwacht hoge of lage koers.

Het risico van een beleggingsfonds is sterk afhankelijk van de doelstelling die het fonds heeft. U zult vooraf een inschatting moeten maken over de risico's van een beleggingsfonds alvorens u daarin belegt. Voor een beleggingsfonds kan gelden dat u de volledige inleg verliest. Tevens kan het fonds wel of niet gebruik maken van geleend geld om de beleggingen te financieren. Een dergelijke constructie vergroot doorgaans de koersfluctuaties van het beleggingsfonds.

Posities in niet beursgenoteerde beleggingsfondsen kunnen in bepaalde gevallen uitsluitend verkregen worden door voorinschrijvingen. Dit houdt in dat er geen directe levering tegenover de betaling staat. Beleggers die zich voorinschrijven op een niet beursgenoteerd beleggingsfonds dienen in acht te nemen dat hier een verhoogd kredietrisico aan verbonden is, doordat er geen directe levering tegen betaling plaatsvindt. Het risico bestaat dat de uitgevende instelling failliet gaat tussen de periode van voorinschrijving en de uiteindelijke levering van de posities. Het bedrag dat voor de voorinschrijving is gereserveerd om de levering van de positie te bekostigen komt dan in de failliete boedel van de uitgevende instelling. In dat geval kunnen aan Cliënt geen aandelen in het beleggingsfonds worden geleverd, maar blijft de betalingsverplichting van Client evenwel bestaan.

Nadere informatie over een specifiek beleggingsfonds kunt u vanaf 1 juli 2012 terugvinden in het document 'Essentiële Beleggersinformatie'. De Essentiële Beleggersinformatie beschrijft op beknopte wijze en in niet-technische woorden de beleggingspropositie die de beleggingsinstelling aan de belegger aanbiedt. Alle gereguleerde beleggingsinstellingen in Nederland moeten de Essentiële Beleggersinformatie beschikbaar hebben. De Essentiële Beleggersinformatie vervangt de Financiële Bijsluiter die we in Nederland tot nu toe kennen voor beleggingsinstellingen. Het kan voorkomen dat een aanbieder geen Essentiële Beleggersinformatie heeft opgesteld. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij een beleggingsfonds uit het buitenland waar de aanbieder niet verplicht is om Essentiële Beleggersinformatie op te stellen.

Obligaties

Een obligatie is een schuldbewijs uitgegeven door een overheidsinstelling of onderneming. De koper van een obligatie leent de uitgever van een obligatie een bedrag tegen een van tevoren overeengekomen periode tegen een vastgesteld rentepercentage. Een uitzondering hierop is de zero-coupon obligatie. Deze obligatie keert geen rente gedurende de looptijd uit. Het rendement op deze obligaties wordt verkregen uit het verschil tussen de aanschafkoers en de latere aflossingskoers.

Er bestaat een grote variëteit aan soorten obligaties. Naast de meer traditionele obligaties bestaan bijzondere vormen van obligaties met een complex karakter (complexe obligaties). Dat karakter kan betrekking hebben op de wijze van rentebetaling, de wijze van aflossing, de wijze van uitgifte en bijzondere leningsvoorwaarden. Het rendement op de obligatie kan bijvoorbeeld (mede) afhankelijk worden gesteld van de geldende rentestand (voorbeelden zijn surplusobligaties en rente-indexobligaties) of van de winst van de instelling die de obligatie heeft uitgegeven (zoals winstdelende obligaties en inkomstenobligaties). Gezien de bijzondere risico's van complexe obligaties kunnen zij in het algemeen niet als vastrentende waarden worden beschouwd.

Een belegging in obligaties draagt risico's met zich mee. Het risico van de obligatie komt tot uitdrukking in de geldende marktrente en de kredietwaardigheid van de uitgevende instelling. Een stijgende marktrente zal doorgaans een daling van de koers van de obligatie tot gevolg hebben en vice versa. Bij een daling van de kredietwaardigheid van de uitgevende instelling loopt u een groter risico dat niet wordt voldaan aan de betaling van rente en aflossing van de obligatie. Dit heeft eveneens een koersdaling tot gevolg. Ingeval van een faillissement zal een obligatiehouder worden vooropgesteld aan de aandeelhouder bij een eventuele uitkering aan de schuldeisers. Desondanks bestaat ook bij een belegging in obligaties het risico dat uw gehele inleg verloren gaat.

Complexe obligaties bieden in het algemeen het vooruitzicht op een hoger (coupon)rendement dan traditionele obligaties, maar daar staat tegenover dat aan complexe obligaties ook hogere risico's zijn verbonden dan aan traditionele obligaties. Een perpetuele obligatie karakteriseert zich als een eeuwigdurende lening waardoor aflossing van de lening onzeker is. Het risico bestaat dat de couponrente van de perpetuele obligatie tijdelijk of structureel lager ligt dan op traditionele obligaties van dezelfde of vergelijkbare uitgevende instellingen. Indien bijvoorbeeld de koers van

bestaande obligaties daalt omdat bij nieuwe obligaties een hogere couponrente wordt geboden, zal het daardoor veroorzaakte koersverlies van een perpetuele obligatie hoger zijn dan het koersverlies van een traditionele obligatie, omdat bij de perpetuele obligatie niet het vooruitzicht bestaat dat de lening zal worden afgelost en dan tegen een beter rendement kan worden herbelegd. Daarnaast brengt het eeuwigdurende karakter van perpetuele obligaties mee dat de looptijd langer kan uitvallen dan bij traditionele obligaties, waardoor een groter debiteurenrisico wordt gelopen.

Aan achtergestelde obligaties is een groot debiteurenrisico verbonden, omdat de houder van een achtergestelde obligatie bij een eventueel faillissement van de uitgevende instelling in een veel slechtere positie verkeert dan de houder van een traditionele obligatie, die als concurrent crediteur kan opkomen. Aan obligaties met een (direct dan wel later ingaande) variabele rentevoet, zoals “floating rate notes” en “steepeners”, is het risico verbonden dat de couponrente op een gegeven moment lager uitvalt dan verwacht, hetgeen niet alleen leidt tot een lager rendement maar tevens tot koersverlies.

Converteerbare obligaties

De meest gangbare converteerbare obligatie is een obligatie die gedurende de zogenaamde conversieperiode tegen de conversiekoers onder bepaalde voorwaarden (meestal op verzoek van de belegger) kan worden omgewisseld tegen aandelen. Er wordt een onderscheid gemaakt naar “convertibles” en “reverse convertibles”. Een convertible biedt het recht om aan het eind van de looptijd de obligatie om te wisselen tegen een vooraf vastgestelde hoeveelheid aandelen. De houder van een “reverse convertible” heeft de verplichting, indien de uitgevende instelling gebruik maakt van dit recht, om een vooraf vastgestelde hoeveelheid aandelen te kopen tegen een bepaalde prijs. De converteerbare obligatie vertoont kenmerken van zowel een obligatie als van een aandeel. Voor de risico's wordt derhalve verwezen naar de risico's die zijn verbonden aan deze financiële instrumenten. De reverse convertible heeft een verhoogd risico in zich omdat de belegger verplicht kan worden aandelen te kopen en het moment waarop de belegger aan die verplichting wordt gehouden buiten zijn macht ligt.

Aandelen

Aandelen zijn deelnemingen in het aandelenkapitaal van een vennootschap. De aandeelhouder krijgt stemrecht in de onderneming en (meestal) recht op dividend. De koers van het aandeel zal sterk fluctueren naarmate de winstverwachtingen van onderneming onzeker zijn. De koers is met name afhankelijk van macro-economische ontwikkelingen, nieuws over bedrijf en/of de sector en het dividendbeleid. De opbrengst van een aandeel zal per type onderneming sterk verschillen. Aandelen bieden daarbij een onzeker rendement waarbij u de kans loopt uw gehele inleg te verliezen. Ingeval van een faillissement worden de aandeelhouders achtergesteld aan de overige schuldeisers.

Certificaten van aandelen

Certificaten van aandelen zijn financiële instrumenten die originele aandelen vertegenwoordigen. De aandelen zelf zijn meestal in beheer bij een administratiekantoor. Certificaathouders zijn als het ware deelgerechtigd in de onderliggende aandelen. Niet alle rechten die aan aandelen verbonden zijn, zijn ook van

toepassing op certificaten van aandelen. Vaak is bijvoorbeeld het aan aandelen verbonden stemrecht beperkt. De risico's van certificaten zijn in principe dezelfde als de risico's die verbonden zijn aan gewone aandelen.

Alternatieve beleggingen (alternative investments)

Alternatieve beleggingen zijn beleggingen in niet-traditionele beleggingscategorieën. Naast de reeds toegelichte niet-beursgenoteerde beleggingsfondsen vallen ook participatiemaatschappijen, andere beleggingsvehikels en beleggingsproducten die een bovengemiddeld rendement nastreven met veelal een bovengemiddeld of hoog risico onder deze categorie. Daarbij wordt vaak gebruik gemaakt van bijzondere technieken en kennis op gebied van derivaten. Soms belegt een investeringsvehikel (deels) in niet-beursgenoteerde aandelen. Soms in startende, risicovolle ondernemingen. Voorbeelden van alternatieve investeringen zijn: hedgefonds, private equity funds, fondsen die uitsluitend beleggen in ondergewaardeerde ondernemingen, fondsen die slechts in een bepaalde sector beleggen, fondsen die beleggen in afgewaardeerde vorderingen, participatiemaatschappijen en publiek/private investeringen. De alternatieve beleggingen kenmerken zich vaak door een hoge minimum inleg, beperkte uittredingsmogelijkheden (veelal slechts éénmaal per maand of kwartaal, soms zelfs pas na een aantal jaren), relatief hoge instap- en managementkosten (waaronder een performance fee), beperkte of geen verhandelbaarheid, weinig transparantie, geen toezicht door toezichthoudende instanties. Alternatieve beleggingen bieden daarbij een onzeker rendement waarbij u de kans loopt uw gehele inleg te verliezen. De beleggingen in deze categorie hebben een afwijkend risico/rendementsprofiel in vergelijking tot de traditionele beleggingscategorieën zoals aandelen en obligaties. Voor alternatieve investeringen geldt dat de beleggingsresultaten min of meer onafhankelijk zijn van (en daarmee een lage samenhang hebben met) die van de traditionele beleggingscategorieën. Hierdoor kan opname van alternatieve beleggingen in een portefeuille die bestaat uit aandelen en obligaties leiden tot een afname van het risico van de gehele portefeuille.

Risico's in buitengewone omstandigheden

De reglementen van beurzen bevatten veelal de mogelijkheid van maatregelen waardoor de handel in een of meer producten wordt beperkt, aan bijzondere voorwaarden wordt gebonden, geheel wordt gestaakt of opgeschort. Tevens kan het voorkomen dat een Beurs besluit bepaalde transacties door te halen. Uiteraard gebeurt dit alleen in buitengewone omstandigheden, indien dat door de Beurs in het belang wordt geacht in het kader van de handhaving van een ordelijke en eerlijke marktwerking. Bij indexproducten zal de handel doorgaans worden gestaakt als de handel in de onderliggende waarden, die meetellen voor de berekening van de index, geheel of gedeeltelijk is verstoord of gestaakt, of als de Beurs niet meer ongestoord en ononderbroken de beschikking heeft over de berekende indexwaarde. Ook door storing in telefoon- of andere communicatielijnen of in computersystemen kan de handel verstoord raken en beleggers kunnen, evenals beleggingsondernemingen, daarvan schade ondervinden. Beurzen en clearinginstituten – en BeSmart en de Bank evenmin – aanvaarden, behoudens opzet en grove schuld, geen enkele aansprakelijkheid voor schade van Cliënt als gevolg van omstandigheden als bovenomschreven of schade uit welke andere hoofde ook. Alhoewel BeSmart het beleid heeft orders uitsluitend uit te

voeren, of te laten uitvoeren op goed gereguleerde markten waar behoorlijk toezicht is, biedt dat geen garantie dat onregelmatigheden niet voorkomen kunnen worden. Voor eventuele schade die daaruit voortvloeit, aanvaardt BeSmart geen aansprakelijkheid. Op grond van Europese richtlijnen berust het toezicht op leden van de Nederlandse Beurs die in het buitenland actief zijn of niet in Nederland zijn gevestigd, ten dele bij de desbetreffende buitenlandse autoriteiten.

